

Marja Huuskonen

Työ- ja liikennelääketieteen vastualuejohtaja
Fysiatrian ja työterveyshuollon erikoislääkäri
Liikennelääketieteen erityispätevyys
Tyks Ajopoli, Medisiininen toimialue

Liikennelääketiede koskettaa jokaista kliinistä erikoisalaa maantienliikenteen osalta. Jokaisella laillistetulla lääkärillä on oikeus laatia ajokortteihin liittyviä lausuntoja. Nykylainsäädännön puitteissa kaikilla lääkäreillä on ilmoitusvelvollisuus poliisille, jos havaitsemme vastaanoton tai ajokortin uusinnan yhteydessä liittyen kuljettajan ajoterveyden olevan riittämättömän. Harvalla meistä on kuitenkin ollut perusopinnoissa mitään alan koulutusta. Ohjeet ovat muuttuneet useasti etenkin 2010-luvulta alkaen, ja ajan tasalla pysyäkseen on oltava itse aktiivinen. Teemanumeroa on siis jo odotettu.

Erikoisalat ovat ennen tehneet Tyksissä arviointia erillään, kunnes Ajopoli perustettiin vuonna 2015. Moniammatillisesti olemme voineet aitiopaikalta kehittää alaa ja kirjoitamme nyt pyynnöstä yhdessä tämän Erikoislääkärilehden teemanumeron. Ajopolin raatimme koostuu kaikista keskeisistä erikoisaloista. Ajoterveyden lisäksi meillä on kontaktipintaa lainsäädäntöön ja ajoterveysohjeisiin lääkäreille. Konsultaatioapua on ollut ilo tarjota

Ajoterveyden arviointi on yhteinen tehtävämme

jo yli kuusi vuotta. Ajopolilla olemme käytännössä oppineet miten kokonaisvaltaisesti ajoterveyttä pitää ja kannattaa arvioida.

Kokemusta potilaista on kertynyt valtavasti ja myös tietoa tekijöistä, joilla on merkitystä ajouran pituuteen. Vuosittain tutkittujen ammattikuljettajien keski-ikä jää vain alle 50-vuoteen. Ajouran katkaisevat yllättäen hoitamattomat perussairaudet, kuten verenpaine, diabetes, glaukooma tai eri syistä syntyneet kollapsit. Myötävaikuttavina tekijöinä ovat olleet tupakointi, päihitteet, vaikea lihavuus, hyperkolesterolemia ja väsymys. Ajokortin äkilliseen menettämiseen ei kukaan ollut varautunut, monelta loppui myös työ.

Sairaudet olivat kehittyneet jo ennen kuin pakolliset ajokorttitarkastukset alkoivat 45-50-vuotiaana. Ajouran varhaisempi päätyminen Ajopolin aineistossa kohdistuu miesväestöön ja miesten terveydenhuoltoon kannattaisi sijoittaa voimavaroja jo nuoruudesta alkaen. Varhain alkava päihitteiden ja lääkkeiden väärinkäyttö johtaa monenlaisiin elämänvaikeuksiin, ei vain ajokortin suhteen.

Terveystarkastuksissa olisi hyvää puuttua varhain ajoterveyden kannalta keskeisiin riskitekijöihin, työterveyshuollolla ja kouluterveyden huollolla on tässä tärkeä tehtävä. Työterveyshuollon

osuudesta teemanumerossa vastaavat liikennelääketieteen yhdistyksen hallituksen jäsenet.

Tällä hetkellä Ajopoli toimii Tyksin lisäksi Hyksissä. KYS erva-alueelle rakennettavan Ajopolin pilotointi on aloitettu ammattiautoilijoiden arvioinnilla. Kuntoutustoiminta käynnistyy syksyllä 2021. Ajopoliin asema olisi hyvä virallistaa kaikissa yliopistosairaaloissa. Lopetetaan 'lääkärihoppailu', joka ajokorttien uusimiseen liittyy. Tätä toivoo myös poliisi. Kollegiaalisuutta ja ohjeiden yhteistä tulkintaa toivon kaikilta erikoislääkäreiltä. Ei pidä antaa lausuntoa, jos ei saa kaikkia asiakirjoja nähtäväksi, vaikka kuljettaja vastaanotosta maksaakin. Kirjataan teksteihin, että ajoterveyttä on arvioitu ja tehdään oma työmme näkyväksi.

Erikoislääkäreille ajoterveyden arviointi on tärkeä tehtävä, ja haluamme kaikki ylläpitää ajoterveyttä ja ennaltaehkäistä sairauksia, jotta ei jouduta ajo-oikeuksia lyhentämään. Toiveena on ajoterveysvalmentajan rooli, ei ajoluvan lopettajan.

Kannustan teitä lukijoita innostumaan liikennelääketieteestä ja hoitamaan yhdessä kuljettajien ajoterveyttä. Huolehdi myös omasta ajoterveydestäsi.

Antoisia hetkiä teemanumeron parissa!